СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ [illegible] ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ [illegible] ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 63. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 18. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 63. Jersey City, N. J., Wednesday, March 18, 1931. THREE CENTS.

ЗГИНУЛО 20 ОСІБ НАСЛІДКОМ КОРАБЕЛЬНОЇ КАТАСТРОФИ

СЕЙНТ ДЖАНС (Нюфондленд).—Ще досі нема точних відомостей, що було причиною вибуху на кораблі „Вікінг", який скоївся в неділю вечером. Догадуються тільки, що це мабуть упала іскра, або недокурений папірос до складу, де знаходилася більша скількість вибухового матеріялу, який мав бути вжитий до розсаджування ледяних гір.

На „Вікінгу" було 138 людей. Були це головно ловці тюленів, котрі вибиралися на весняну ловлю. „Вікінг" належав до корабельних ветеранів, бо відбув уже не одну таку кампанію.

На кораблі був Верик Фрисель, укінчений студент Ейльського университету, відомий з того, що ще за студентських часів обїжджав околиці Лябрадору й здіймав там ріжні фотографії. Тепер він вибрався разом з рибаками, щоби разом з ними пробиватися серед ледів і зняти ріжні пригоди на фільму.

Фрисель мабуть згинув разом з 20 іншими особами підчас вибуху.

„Вікінг" затонув, а залога з рибаками шукала ратунку на леді й кригах, забираючи з собою покалічених.

Найбільше нещастя лежить у тому, що не можна доставити скорої помочі, бо найближчий корабель, який міг би пробитися крізь леди, віддалений на сто миль. Побоюються, що заки прийде поміч, богато людей згине як не від ран то з холоду й виснаження.

ДІВЧАТА! НЕ ШУКАЙТЕ РОБОТИ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Секретаріят „Йонг Віменс Крісчен Асосіейшен" в Ню Йорку, оголошує, щоби дівчата, котрі прибули до міста, щоби знайти роботу й її не знайшли, верталися до своїх домів чи на фарми, бо наразі нічого не діждуться. Секретаріят взиває далі дівчата з околиць, щоби не приїздили до Ню Йорку й не витрачували даремно останків своїх ощадностей, бо роботи нема.

Зі звіту секретаріяту виходить, що день у день голошується ціла маса дівчат, котрі держали себе гордо й не хотіли підватись і просити милостині, а котрі опинилися тепер без усяких засобів до життя, бо втратили роботу, а нової знайти не можуть.

А ВУДС КАЖЕ, ЩО БЕЗРОБІТТЯ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Полковник Вудс, голова Гуверового комітету негайної допомоги, подає у своїм річнім звіті, що безробіття зменшується, вправді помалу, але постійно.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ДЕМОКРАТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Демократи поділилися на три фракції зприводу домагань у справі слідства над адміністрацією міста Ню Йорку, а зосібна над особою мейора Вокера. Тими фракціями є: Темені Гол з Джаном Корі й мейором Вокером, сторонники говернора Рузвелта і партія бувшого говернора Смита.

Кажуть, що Рузвелт і Смит є за слідство, а заступник мейора Вокера відгрожується, що виявить, що ціла акція з домаганням слідства виходить від деяких дуже високо поставлених осіб, котрі хотіли спинити слідство в справі замкненого „Бенк оф Юнайтед Стейтс". Тим визначним чоловіком є нібито Ал Смит.

ПЛАТЯТЬ ПОДАТКИ.

ВАШИНГТОН. — Державна скарбниця дістала відомости, що горожани позаплачували солідно свої податки. Обчислень покищо не зроблено, але скарбниця певна, що одержить своїх $500,000,000, на які числить.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

БРИСТОЛ (Пенсилвенія). — Експресовий поїзд Пенсилвенійської залізниці, їдучи з Филаделфії до Ню Йорку, виколіївся з невідомих причин. З шин вилетіли три пакункові вози і три пасажирські. Було 8 осіб ранених.

ЗАДОВОЛЕНИЙ НАРАЗІ З МЕЙОРСТВА.

ПАМ СПРІНГС (Каліфорнія). — Нюйорського мейора Вокера бачать дуже часто в товаристві представника фільмової компанії „Ворнерс Бродерс Ферст Нешенел" і з того заключають, що він заінтересований фільмовим бизнесом.

Запитаний про це, Вокер відповів, що він є наразі задоволений з мейорства. Але додав, що йому вже давніше роблено оферту вступлення до фільмового бизнесу з платнею в сумі $350,000.

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСТІЙ ПОМАГАЄ ЦЕРКВІ.

АТЛЕНТИК СІТИ. — На третій річній конференції „Федерал Кавнсил оф ди Чорчес оф Крайст ін Америка" піднесено, що в останнім році дуже зросла фреквенція вірних по церквах. Казали, що коли люди в біді й нещастю, тоді звертають на церкву більшу увагу.

ЗАБИРАЮТЬ ЦЕРКОВНЕ ВИНО.

НЮ ЙОРК. — Федеральні прогибіційні агенти забрали торговцеви вином 7,000 гальонів церковного вина, мимо того, що торговець виказався дозволом на торговлю таким вином.

300-ЛІТТЯ УСПЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У ЛЬВОВІ.

В 1631 році, дня 1. лютого, посвячена була у Львові церква Успення Пресв. Богородиці. Її будували від 1591 до 1631 року братчики Ставропігійського Брацтва, а до викінчення будови й прикраси її причинились у великій мірі князь Константин Острожський, гетьман Сагайдачний та молдавські князі православної віри. Від того, що Молдавани-Волохи в неодному допомогли до будови, називають сьогодні цю церкву також Волоською. Пишається сьогодні Успенська церква в осередку Львова при вул. Руській як памятник і свідоцтво нашої культури та могучости духа нашого минулого. — В неділю, 1. лютого ц. р., святкував український Львів торжественно 300-літній ювилей посвячення цеї церкви.

КРІВАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЧЕСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

В чеському місті Духцов прийшло до сутички безробітних з поліцією. Серед учасників демонстраційного походу, зорганізованого місцевими комуністами, впало від куль поліції 3 убитих і 30 ранених. Подібні випадки трапилися ще в кількох містах Чехословаччини.

АНГЛІЙЦІ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

Один англійський посол вніс у законодавчій палаті законопроект у справі заборони вживання алькогольних напитків. Палата громад відкинула такий проект ще 1923 року 236 голосами проти 14. Теперішний законопроект ще не прийшов під обраду.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО.

У Києві помер в останніх днях січня ц. р. український учений Андрій Лобода, що в памятних роках віднови української Державности був професором українського университету в Києві.

ОДНА З ЖЕРТВ ПАЦИФІКАЦІЙНОЇ ПОГОНІ.

В селі Руді, бобрецького повіту, помер селянин Михайло Горин, що в осени минулого року попав між іншими в руки погоні.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ У ПОЛЬЩІ.

На підставі звідомлення ринку праці число безробітних у Польщі збільшилося за один тиждень (17—24 січня ц. р.) на 9,058 осіб. Загальне число безробітних виносить у дні 24. січня 341,182 осіб, при чому підмоги одержувало лише 108,708 осіб.

ПАНИ МІЖ СОБОЮ.

З нагоди засідання громадської ради прийшло в Тягині (Румунія) до кривавого зударення. Сенатор Ціпштайн оскаржив президента повітової ради за те, що цей підпирав антисемітичну пропаганду. Президент повітової ради й один посол кинулися на Ціпштайна й позбиткувалися над ним. Прихильники сенатора вмішалися до бійки й почалася борня, яка скінчилася щойно тоді, коли на салі зявився префект поліції. Кабінет бурмістра цілком знівечен

ПОДІЇ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ І КОНФЕРЕНЦІЯ ТОВ. ПРИЯТЕЛІВ ЛІГИ НАЦІЙ.

ПАТ повідомляє з Брукселі, що на зїзд Міжнародньої Унії Товариств Приятелів Ліги Націй від польської федерації приїхали сен. Левенгерц і пос. Ст. Стронський. Вони оба, згідно з приреченням, не зложила на попередній сесії польська делегація, та згідно з внесенням Смаль-Стоцького, зясували події у Східній Галичині в звязку з саботажами. У дискусії над тією справою поставлено проєкт, щоб Унія звернулася до Ради Ліги Націй, аби вона визначила міжнародну комісію для розглянення подій у Східній Галичині. Внесення це взяли назад.

Опісля прийняли внесення, щоби прийшло до згоди між народами Східної Галичини. Вибрали комісію (Бекер, Ван Босе, Стронський, Шульгин), яка на найближчім зїзді має зясувати засоби, що влекшили-б осягнути таке помирення.

ЩОСЬ ЯК НА ЗНЕСІННІ.

У Лодзі до хати купця Ролінського застукав хтось і представився як постійний покупець. Коли Ролінська відчинила, один з трох мущин пробив Ролінську ножем. Опісля бандити взялися грабити крамницю. При цьому зранили Ролінського з револьвера. Ролінська останком сил приповзла до бандита та вирвала йому револьвер. Бандит відібрав їй револьвер і вбив її. Напасники втекли.

ДБАЙЛИВІСТЬ ПОЛІЦАЯ ПРО ЗДОРОВЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТОРІВ.

Дмитро Гукало, справник української кооперативи в Козичах, пов. Городок, адавна був немилий деяким функціонарям тамошньої поліції і вони шукали способу усунути його з кооперативи, але не мали на це поважної підстави. І ось вкінці ці функціонарі впали на геніяльний задум: Одного дня до кооперативи прийшов поліцай і зажадав від управи кооперативи, щоби Дмитра Гукала усунути зі становища справника, тому, що він хорий на чахотку і є небезпека, що Гукало заразить туберкульозою інших працівників кооперативи та її покупців. Така ревна дбайливість поліції про здоровля українських кооператорів та гигієнічність кооператив булаб дуже похвальна, якби за тим усім не крилась цілком інша тенденція. Дмитро Гукало, почуваючи себе зовсім здоровим, звернувся до Української Народньої Лічниці з просьбою провірити стан його здоровля та виставити лікарське свідоцтво, яке можнаб вислати до фізикату. Специялісти від грудних недуг в Народній Лічниці дбайливо оглянули цього справника кооперативи, рентгенували його і ствердили, що Дмитро Гукало має легені цілком здорові. Виявилося, що поліція, в ролі лікарів, поставила хибну діягнозу, бо Гукало не має чахотки, а має тільки ту органічну хибу, що він є свідомим Українцем і через ту хибу він здається декому таким небезпечним, мовби мав яку заразливу недугу.

БОРОТЬБА З ЦЕРКВОЮ.

Радянська влада зачинила у Києві православну Академію, одиноку на Україні вищу теольогічну школу.

ВАНДЕРВЕЛЬД ПРОТИ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ.

Провідник бельгійських соціялістів, бувший премієр, Вандервельд, у пресі заявляє, що бельгійські соціялісти ніколи не похвалювали політики, яка скидає виключну відповідальність за війну на Німеччину. Це у висліді спричинило астрономічні репараційні цифри. Бельгійські соціялісти вважають несправедливим, що версайський договір побільшив безосновно територію Польщі. Плебісцит, переведений в окрузі Евпен і Мальмеді, віддав Бельгії чисто німецькі території.

ТЕЖ „ПРОМИСЛ".

Поліське воєвідство може мало й рацію, що спекалося Сарненщини, одинокого „промислового" повіту. Тут у Клесові, недалеко большевицького кордону й нездорових східних вітрів, істнує свій власний промисл, яким дуже пишалася Сарненщина, а навіть і ціле Полісся: тут є каміньоломи граніту. Яка сила кинула його на багнисте Полісся, знають хіба вчені. Але, що граніт тут є, в цьому кожного переконують виставлені в почекальні староства зразки. А возний навіть може вам сказати, що це майже найкращий граніт у Польщі. Тому власне й почалося його видобування на щастя Полісся, а тепер Волині. Лише сталася дрібна неприємність: робота в каміньоломах припинилася й залишилося аж 844 безробітних, які замісць того, щоби ламати камінь, ламають тепер двері в ріжних установах, памятаючи євангельські слова, що нема такого „батька" суспільности, який, коли син просить хліба, подав би йому камінь, хочаб і найкращий клесовський граніт.

Справді 533 особи отримують допомогу з фондів безробіття, рештаж 311 осіб покищо має до своєї диспозиції найкращий клесовський граніт. Між ними є й бувші українські козаки. Міністерство праці й суспільної опіки асигнувало деяку суму на надзвичайну допомогу й місцеве т-во доброчинности улаштувало кухню на 140 душ. Але засоби вже вичерпуються й голодним робітникам загрожує велика небезпека.

„УКРАЇНУ ДУШАТЬ!"

Київське ГПУ закінчило слідство в справі Анатоля Микитовича Васильченка, якого ГПУ обвинувачує за непослух радянській владі та протирадянську агітацію. В тій справі читаємо в „Пролетарській Правді", що А. Васильченко „вів протирадянські розмови про те, що Україну душать". Отже виходить, що радянська влада на Україні існує на те, щоби переслідувати й карати Українців за їхні протести проти гноблення України Москвою.

ВОВК ПРИЧИНОЮ ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ.

З Софії доносять: Здовж болгарської границі біг вовк. Один югославянський пограничник стріляв до вовка, а другий югославянський пограничник, думаючи, що на нього хтось стріляє з болгарської території, відповів стрілами. Інцидент вияснила щойно кореспонденція пограничних болгарських і югославянських урядів.

РУМУНІЯ ТАКОЖ РОЗПОЧАЛА „ПАЦИФІКАЦІЮ" УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

ЖАНДАРМИ НИЩАТЬ МАЙНО І ЗАМИКАЮТЬ ПОМЕШКАННЯ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Місцева преса подає, що жандармерія вдирається по наказу „згори" до українських читалень, забирає все майно (книжки, образи і т. д.) та запечатує будинки читалень. Дотепер запечатано читальні в Ленківцях, у Бридку, Прилипчу, Борівцях та по інших селах. За причину такого поступовання подають, що читальні незаконно істнують, бо, мовляв, вони не зареєстровані. Та це неправда, бо читальні істнують ще з передвоєнних часів. Ті, що задля военної хуртовини були замкнені, вже давно відбули відповідні збори й подали заяву про поновне зареєстрування, а тимчасом мають право провадити свою діяльність.

Більшість замкнених читалень уже два роки як поновили свою діяльність і ніхто їм не перечив. Лише тепер, коли Українці-виборці подали свої голоси на українських кандидатів до парляменту й вибрали своїх представників, Румуни загорілись помстою й почали замикати читальні, де нарід читав пожиточні книжки з господарства й часописи, які відтягали нарід від коршем та від ріжного агітаційно-шкідливого пустомельства. Зате коршми дозволено відкривати навіть у неділю по обіді.

Замикання читалень переводять у найбрутальніший і провокаційний спосіб. Жандарми здирають зі стін образи українських письменників і топчуть їх ногами. Українців лають ріжними огидними назвами та насмішками. Це може спровокувати населення до гострих виступів проти поведення сігуранці та ріжних плачених і неплачених агентів-донощиків румунізаторів.

НАПАСНИК НА АНІКЕЇВА ЗНАЙШОВСЯ.

ТОКІО (Японія). — Японець Нобукатсу Сато зявився на поліції й заявив, що це він тяжко поранив радянського торговельного представника Анікеїва. Сато каже, що причиною його нападу були особисті міркування. Він прожив двацять років у Владивостоці, де був на визначному становищу в одній японській фірмі по рибальству.

Коли большевики замкнули цю фірму, Сато залишився без нічого, тим більше, що большевики знищили його власне підприємство. Діставшись до Японії, він увесь час сподівався, що японські рибальські концесії будуть відновлені й він знову зможе вернутися до своєї праці. Та час проходив, а справа концесій не розвязувалася. Крім того в Росії большевики затримали його жінку Росіянку й не випускають її до Японії. Це нарешті привело до того, що Сато рішився вбити большевицького урядника, якого він уважав одним з виновників його невдач та терпінь.

МЕК ДОНЕЛД ПОТЕРПІВ ПОРАЗКУ.

ЛОНДОН (Англія). — Підчас голосування в парляменті над урядовим законопроєктом про відібрання університетам права посилати своїх представників до парляменту, уряд Мек Донелда мав поразку. Проти предложення уряду голосували посли більшістю 10 голосів.

Після цього з лав консерватистів чулися крики: „До димісії!" Але Мек Донелд каже, що він до димісії не подасться, а краще зовсім відтягне свій законопроєкт.

ПРОТИ ІНДІЙСЬКОЇ ПОМПОЗНОСТИ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Віцекороль Ірвін заявив на відкриттю нарад правителів ріжних індійських провінцій, що вже час покинути коштовну індійську помпозність. Час уже перейти до демократизації управління Індією й до полишення казкової розкоші та помпозности індійських князів та ріжних магарадж.

Лорд Ірвін каже, що ті кольосальні кошти, які витрачується на непотрібну пишність, ліпше обернути на полішення культурного, економічного та санітарного становища індійських мас.

ГІТЛЕРОВЦІ ВОЮЮТЬ.

ГАМБУРҐ (Німеччина). — Від того часу, як фашістівські посли залишили парлямент, фашисти розпочали криваву розправу зі своїми політичними противниками. Майже не приходить і один день, щоб він не відзначився нападом фашистів на поодиноких своїх противників, чи навіть на групи їх.

Останнім кривавим ділом фашистів є вбивство комуніста Генінга, члена міського самоврядування. Генінга вбито, коли він вертався з мітінгу в автобусі до міста. Напасників було трох. Двох з них пізніше самі зявилися на поліцію й заявили, що вбили ворога Німеччини. Третього поліція тепер шукає. Партія фашистів заявляє, що вбивники вже раніше виключені з партії за те, що не корилися її постанові, не носити з собою зброї.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СМЕРТЬ ОБОРОНЦЯ МЕНШИН

„Ди Менчестер Ґардієн" доносить про смерть д-ра Карла Брунса, урядового оборонця німецьких меншин. Кореспондент подає, що уряд, який займав д-р Брунс, вимагав найвищих прикмет інтеліґенції й характеру, бо проблєма національних меншин, хоч вона повна людської драми, є в першу чергу проблємою законности. А до ніякої проблєми в світі не відносяться з такою ненавистю, пересудом, підозріннями, злобою, нечесністю й ошуканством, як до проблєми національних меншин.

Англійський кореспондент пише далі, що широкий світ чує про національні меншини тільки тоді, коли переслідування меншин прибирають вид широкого насильства в формі терору, а нічого не знає про ті щоденні злочинства, які попонюються на національних меншинах на кождім кроці, в уряді, школі, а навіть у родині. Знати ті всі штучки, якими поневолюють національні меншини, звичайному чоловікови прямо неможливо. До цього треба студій над поодинокими законодавствами і знання міжнароднього права.

Д-р Брунс був сильний тим, що фальш збивав фактами, пересуди щирою отвертістю, а спірні справи боронив стисло на підставі законів. Він діждався ще того, що за його життя прийшла перед Лігу Націй справа охорони німецьких меншин у Польщі. Але чи з цього кроку, як пише англійський кореспондент, прийде дійсна зміна в трактованню проблєми національних меншин, і чи ті меншини перестануть уже раз бути предметом насильства, покищо годі знати. Це залежатиме від Комісії Трох, якій віддала ті справи Ліга Націй і яка займається теж і справою польської „пацифікації" в Галичині. Та, читаємо далі, коли зачнуть направду студіювати проблєму національних меншин і ті ріжні „трики", якими доконується над меншинами ріжні насильства, тоді допера оцінять величезні заслуги д-ра Брунса, котрий зібрав масу матеріялів щодо цього, як поневолюється меншини, мимо законів про їх охорону.

Д-р Брунс помер у сороковім році життя. Заслаб у часі, коли дійшла до нього вістка про українську траґедію в Галичині, яка його діткнула дуже глибоко. Мимо хороби він збирав матеріяли, щоби допомогти Українцям. І, як пише анґлійський кореспондент, це велика шкода, що його не стало тоді, коли в Лондоні розбиратимуть справу галицької „пацифікації".

УКРАЇНА ТА ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

а) Польсько-російське суперництво в минувшині.

На широких просторах Східньої Европи відбувалися не все і не лише змагання Польщі та Росії за гегемонію взагалі та за панування над українськими землями зокрема. Навпаки, протягом цілого ряду століть (X—XII) панувала над цими просторами від Балтику до Кавказу та від Карпат аж по Каспій українська нація.

На жаль, могутня київська держава Володимира Великого та Ярослава Мудрого не була встані закріпити своє панування, бо не витримала нечуваного натиску народів-номадів, що сунули безнастанно з Азії на Захід. Цілі століття вона збройною рукою стримувала цей стихійний рух номадів, поки нарешті, обливаючись кровю, не знесилилась в безперивній боротьбі та не загинула в першій половині XIII. ст. Не дивно, бо раніше майже за таких обставин перестала істнувати Західня Римська Імперія, а Східня Візантійська теж протрималася в боротьбі проти варварів всього на два століття довше за київську Русь-Україну.

Правда, галицько-володимирська держава протягом XIII-XIV. ст., а особливо за князя Романа та Данила, робила спробу відновити колишню моґутню українську державність та обєднати всі українські землі. Та сталося інакше: в кінці XIV. ст. Галичину захопила Польща, а більша частина українських земель разом з білоруськими протягом XIV-XV ст. опинились під пануванням Литви.

З того часу українська нація перестала бути пануючою, хоч пізніше нераз відігравала велику ролю в історичному розвитку Східньої Европи.

Досить моґутня литовська держава, протримавшись понад два століття, на жаль, не витримала натиску з боку Москви та Варшави і стала в другій половині XVI ст. (Люблинська Унія 1659 р.) не лише складовою частиною Польщі, а втратила також зверхність над українськими землями, які з того часу опинилися під безпосереднім польським пануванням.

Ці події незабаром причинилися до виникнення того польсько-російського суперництва на Сході Европи, яке привело пізніше до загибелі самої польської державности. Правда, протягом XVI-XVII. ст. деяку перевагу мала ягайлонська Польща, використовуючи природні богацтва та мілітарну силу української нації. Так Польща за допомогою українського козацтва під проводом гетьмана Сагайдачного не лише була в стані воювати проти колись могутньої Туреччини, а нераз робила досить успішні походи також на Московщину (початок XVII ст.).

Але з того часу, як українська нація, не мирячись з тим жахливим режімом неволі, кольонізації та польонізації, який запровадила була Польща на українських землях, після кількаразових невдач нарешті під проводом великого гетьмана Богдана Хмельницького шляхом оружної боротьби добилася була свого визволення та утворила власну незалежну козацьку державу, яка проістнувала від 1648—1667 р. Від того часу перевага пересунулася на бік Москви. Остання дуже зручно використала толі боротьбу української нації проти польського імперіялізму і, прибравши до своїх рук зпочатку лише частину українських земель, які ще ціле століття (1667-1764 р) користалися автономією під зверхністю російських царів, у великій мірі саме українськими силами добилася протягом XVIII. ст. ґеґемонії на Сході Европи, захопивши в свої руки при кінці цього століття не лише майже всі українські землі, а також значну частину етноґрафічної Польщі.

Себто власне союз України з Московщиною (переяславський трактат 1654 р.) причинився до того, що остання з часом, знесиливши Швецію, здобула прибалтійські країни, а також, спіраючись на Україну, відібрала від Туреччини чорноморське побережжя та Кавказ. Тимчасом, ставши великою імперією, Росія не тільки скасувала автономну українську державність, а намагалася протягом [illegible] 150 років шляхом русифікації та насильства знищити саму українську націю, наче у переконанню, що інакше російська великодержавність може колись загинути.

Проте така політика внутрішня та безнастанна експанзія, як в Европі так і Азії, поволі лише підточували силу Російської Імперії. І справді остання европейська війна у свою чергу причинилася до поразки Росії та до її розпаду на цілий ряд національних держав. На жаль, не всі поневолені царизмом народи Східньої Европи спромоглися оборонити власну державність проти російського імперіялізму, а тому знову опинилися під московським пануванням. Хоч залежність совітської України, Білоруси, закавказьких та інших совітських републик, тепер прибрала інші форми, всеж ці „незалежні" републики, що разом з російською федеративною републикою складають Совітський Союз, являються лише кольоніями Москви, нині так мовиви, „соціялістичними" кольоніями.

Правда, цей процес розпаду колишньої царської імперії затримався лише тимчасово, бо совітська Росія збройною силою поневолила Україну, Грузію, та інші країни Східньої Европи, і вони знову чекатють слушної нагоди, щоби звільнитися назавжди від будьякої залежности від Москви.

У свою чергу відновлена за допомогою великих держав Польща використала недавні події на Сході Европи та прибрала до своїх рук значну частину земель українських, білоруських та інших. Таким робом Польща знову стала на шлях імперіялістичної політики та змагань за українські землі, які вже раз скінчилися для неї дуже траґічно. І справді, не зважаючи на ріжні договори (Рига 1921 р.) та пакти поміж Польщею та Совітською Росією, і тепер точиться не всякому помітна боротьба за ґеґемонію на Сході Европи.

Нема сумніву, що коли би поневолені Росією та Польщею народи навіть не викликали вибуху збройного конфлікту на Сході Европи, то польсько-російське суперництво само з часом закінчиться новою жахливою війною. Так було вже в минувшині нераз. Нема також сумніву, що це суперництво прибере ще гостріші форми, коли в Росії утвориться національна влада.

б) Підстава сталого миру на Сході Европи.

Тому булоб помилкою думати, що на Сході Европи запанує мир, як тільки в той чи інший спосіб загине сучасна пролєтарська диктатура. Навпаки, це причиниться до вибуху цілого ряду збройних конфліктів. Зокрема українська нація ніколи не примириться з будьяким поневоленням та використає кожну нагоду, щоби відновити власну незалежну державу, як також буде змагатися обєднати всі українські землі.

Себто проблєма сталого миру на Сході Европи ніколи не буде розвязана без утворення суверенної соборної України та незалежної Білоруси. Передовсім необхідно Росію та Польщу відділити одну від другої, якто вже було в XV—XVI ст., коли істнувала литовська держава. Тоді поміж ними стануть наче барієрою незалежна білоруська держава з простором до 190 тисяч кв. км. і з населенням у 9—10 міліонів душ та Україна з простором понад 800 тисяч кв. км. і з населенням коло 50 мілонів душ (з того 42 міліони або 84% Українців).

Без України та інших країн, що не бажають бути під московським пануванням, Росія, хоч і залишиться великою державою з тереном коло 16 міліонів кв. км. та з населенням понад 80 міліонів, проте вона буде відрізана не лише від Польщі, а також від Туреччини, Персії та Афганістану, а тому буде змушена відмовитися від своєї попередньої імперіялістичної політики, яка спричинювала безперервні заверюхи в Европі та Азії. Тоді Росія в силу обставин присвятить усю увагу своїм внутрішним господарським та культурним справам. За останні 200 років вона так і не европеізувалась саме тому, що занадто богато часу, енергії, сил і ресурсів витрачувала на збройні конфлікти та на імперіялістичну експанзію.

Також нині Росія та Польща примушені утримувати величезні армії та витрачати кольосальні ресурси на збровння. Тому саме вони не встані наладити свої державні фінанси, а господарський їх розвиток через те дуже затримується. Правда, вони висисають з української нації усі живі соки та визискують українські землі, в жахливий спосіб та недоцільно винищуючи природні богацтва (ліси, вугіль, нафту, руду і т. д.). Якраз тому на українських просторах панують неймовірне рільниче перенаселення, безробіття та загальні злидні.

Зрозуміло, що польські і російські імперіялісти не бажають помиритися з думкою, щоб їх панування над чужими землями було зліквідоване або зменшене. Вони забувають, що навіть в етноґрафічній Польщі з простором до 200 тисяч кв. км. та з населенням до 20 міліонів душ буде лише 16 міліонів Поляків, або 80%, а в етноґрафічній Росії всього до 68 міліонів Росіян або коло 80% населення. Вони галасують, що без українських, білоруських та інших земель Польща та Росія не зможуть істнувати, бо втратять господарську самовистарчальність чи незалежність.

В дійсности це зовсім не так, бо українські землі не мають великого значіння для господарської самовистарчальности Польщі та Росії, бо ці землі являються лише кольоніяльними теренами для економічного визиску, розгоновою дошкої для їх політичної експанзії та стратеґічними просторами, які уможливлюють польським та російським імперіялістам вести військові операції не на власних, а на чужих землях.

Себто польсько-російське суперництво на Сході Европи має причину передовсім у бажанні всебічного кольоніяльного визиску українських земель. Так було в минувшині, так є і нині. Всім відомо, що Польща використовує галицьку нафту та карпатські і поліські ліси не так для потреб власного господарства, як для вивозу нафти та ліса за кордон. Крім того вона переводить на українських землях кольонізаційну політику, осаджуючи там польських селян, як також забезпечує ріжну працю польським робітникам, урядникам та службовцям.

Навпаки, з чисто господарського погляду, а саме з погляду господарської самовистарчальности, Польща не потребує ні українських, ні білоруських земель, бо вони не мають значної промисловости та взагалі являються бідними, виразно рільничими теренами. Адже на цих землях понад 80% населення жие з хліборобської продукції, через те й мають вони таке велике рільниче перенаселення. І колиб Польща не наслідувала метод колишньої німецької кольонізації в Познані, то вона не булаб встані їх кольонізувати польськими осадниками навіть протягом дуже довгого часу, бо на цих українських землях, а особливо в Сх. Галичині, панує таке малоземелля та беземеля, якого власне не знає етноґрафічна Польща.

Цікаво також, що вся польська промисловість, як важка так і легка, розташована та розбудовується в наслідок певної політики лише на польських етноґрафічних теренах. Правда, за винятком вугільної та текстильної і цукрової, польська промисловість ще замало розвинена взагалі, щоб забезпечити працю навіть безробітньому польському населенню. А тому саме Українці та Білоруси примушені або буквально голодувати або еміґрувати, бо польська влада дбає переважно про працю та службу Поляків.

З нашого погляду етноґрафічна Польща матиме належну господарську самовистарчальність і без українських земель, якщо подбає про належний розвиток своєї промисловости, торгу та сільського господарства. Звичайно для цього необхідно нарешті перевести земельну реформу, бо тільки таким робом можна розвязати проблєму безземелля та малоземелля поміж польським селянством та так піднести його купівну силу, щоб у належній мірі поширився внутрішній ринок збуту. Тоді з часом Польща може стати промислово рільничою країною та буде в стані, розвязавши проблєму безробіття та молоземелля, забезпечити свойому населенню певний господарський добробут, як також піднести його культуру.

Етноґрафічна Росія теж дуже легко зможе обійтися без українських земель, бо нині витворює свою важку промисловість на Уралю та в Сибірі, а крім того вона посідає власне значно більші природні богацтва, ніж Україна. Так вона посідає принаймні двічі більші запаси залізної руди та втричі більше запасів вугля. Себто з часом російська важка промисловість має безперечну можливість навіть перевищити українську. Навпаки, російська легка промисловість вже й нині розвинена значно краще за українську.

Таксамо сучасне російське скотарство перевисшує українське, а російська хліборобська продукція розвивається значно скорше за українську, бо Росія посідає ще величезні вільні простори землі придатної до рільництва.

Взагалі етноґрафічна Росія має всі підстави для свого господарського розвитку на засаді самовистарчальности. Звичайно, нині нема на світі ні одної країни, яка могла би обійтися без торговельних зносин з іншими, бо всі країни відограють ту або іншу ролю у світовому господарстві. А тому Польща, Росія та Україна зможуть у будуччині на підставі взаїмного господарського співробітництва та шляхом торговельного обміну з іншими европейськими країнами відогравати питому їм ролю також у світовому торзі.

На жаль, польські імперіялісти все ще мріють про ягайлонську Польщу, а російські ще не відмовилися від думки про ґеґемонію Росії на Сході Европи. Саме з цеї причини вони спільними силами виступають проти змагань української нації за утворення суверенної соборної України та унеможливлюють належну консолідацію Східної Европи. Тимчасом без могутньої України там не буде ніколи справжнього замирення, бо лише вона булаб дійсною запорукою істновання новоутворених прибалтійських держав та уможливилаб відновлення незалежних чорноморсько-кавказьких держав, бо лише таким робом можна ліквідувати історичне суперництво Польщі та Росії на Сході Европи, як також встановити там нову рівновагу сил та бажаний для цілого світу сталий мир.

В. Богуш.

В Будзиновський.

НЕ ЗНАЛИСЯ Й ЛЮБИЛИСЯ

(Оповідання).

(2)

Боргун і тепер не питав, що вона заодна, бо деінде ще менше мавби нагоди познакомитися з нею. Зрештою не мав гроший на кошти подорожий до дівчини. На добавок не хотів ризикувати, бо вона швачка, а він чув, що між швачками бувають дівчата не дуже моральні. Всеж таки в його души лишилася та гореч, що він через своє убожество не може й приступити до дівчини, хоч би вона йому й як подобалася. Ся пригода з дівчиною пригадалася йому тепер, коли він, хоч вже „пан професор" може буде мусіти спати так як стоїть, на голій підлозі!

Коли доїздили до мосту над невеличкою річкою, ляндара станула, бо поперек дороги світилося кілька ліхтарень на знак, що дальша дорога заперта. Вартові, що стояли коло ліхтарень, пояснили причину. Був хмаролом. Велика вода в ріці підмила береги так, що мостом небезпечно їхати, бо міг би завалитися. Через той міст не мож було далі їхати гостинцем. Треба було взяти на бічну дорогу лісом до села, з села знов до ліса і назад на гостинець по тім боці підмитого моста. Як би не пригода з мостом, то Боргун був би мав ще лиш півтори милі дороги. Через той міст дорога продовжилася ще на півтори милі. Тою полевою дорогою ляндара повзла, не їхала, бо в болоті застрягала по оси. Заки доїхали до села, минуло стільки часу, що як би були далі їхали гостинцем, то Боргун був би вже на місци. Селом їхали скорше. За селом знов поле і полева розмокла дорога.

Вже було темно, дощ ляв далі. Теліга станула, бо знов застрягла по оси. Візник то бив коні батогом, то по доброму поцмокував і промовляв. Не помогло. Коні мали добру волю, бо сіпали, але воза вирвати з болота не годні були. Візник заявив, що як пасажири не поможуть, то будуть мусіти ночувати тут, або далі йти пішки. Пасажири позакочували штани по коліна, вилізли з воза і причепилися до коліс. Що коні сіпнули, пасажири силкувалися віз бодай троха підтягнути з болота. Замісць витягнути віз, вони самі поринали так глибоко, як глибоко в болоті сиділи колеса.

— Де ще один пасажир?! — крикнув візник. — Чому він не помагає? Було темно, отже візник не бачив, що Боргун стоїть кількадесять кроків від дороги на твердій межі. Він не дурний був помагати. Знав, що його сили не поможуть. Також знав, що цілий одяг замастив би болотом, а може й подер би. Інші пасажири могли таке робити, бо були богачі: два згінники і три жиди-купці. Кождий з них певно мав дома пару одягів. Боргун мав тільки те, що на собі. Як би знищив свій новий одяг, то в селі не мав би в чім показатися. Отже він відсунувся непомітно і станув на межі, де не поринав у болоті. Крізь пітьму коляски ні цілої ратункової роботи не бачив, лише чув крики, проклони, нарікання.

Стоячи так на дощи, Боргун думав, що йому діяти. Щоби колясу витягли з болота, не дочепивши ще одної пари коний, не вірив. Хоч би й зараз витягли, то до села заїде по півночи. Не знаючи села, так пізно нічлігу не знайде. Відси до села було півтори милі. Зайшов би й пішки, але... також прийшов би запізно, щоби знайти нічліг. На добавок, одинока пара черевиків, які мав на ногах, розмоклась би, розлізлась би і він до села прийшов би босий. На його думку найліпше було вернути до села, з якого що лиш виїхали, переночувати в коршмі або якій хлопській хаті і аж завтра вибратися в дальшу дорогу пішки. Чей же через ніч дощ може випадається і завтра буде погода.

З того, що коло ляндари говорено, Боргун доміркувався, що оба згінники втратили надію дальшої їзди і пішли пішки. Вони гадали, що й він так зробив. Як би не те, що візник був відвічальний за почтові посилки, то відпряг би одного коня і поїхав би до села просити, щоби який хлоп позичив пару коний. Але йому не вільно було від почти відступити. Згінники, відходячи, обіцяли йому, що будуть по дорозі питати за кіньми і як знайдеться який охочий дати свої коні, то справлять його сюди. Боргун рішився не ждати довше, але вернути в село, поки люди ще не сплять. З клуночком під пахою звернувся в сторону, відки почта надїхала. Щоби полем не залізти Бог зна куди, бо не видів і на крок перед собою, ішов краєм поля берегом край дороги. Ногами чув, чи се поле, чи розмішене болото дороги. Уйшовши яких пятьдесять кроків, почув, що прийшов на бічну доріжку. Мабуть вела до якоїсь хати, бо в продовженню доріжки побачив світло. Здивувався, що якась хата стоїть так далеко від села. Погадав, що то може коршма, отже, не надумуючись, пустився до світла. Прийшов під невелику хату: два вікна, між ними двері. Безсумніву була се звичайна селянська хата: в середині сіни, по однім боці пекарня, по другім світлиця. Застукав до вікна там, де світилося. Почув, що хтось іде до сіний, відхилив двері і питає:

— Хто там?

(Далі буде).

Чемні діти.

Мати: А ви чому так тихесенько сидите?

Хлопчик: Пст, татко спить!

Мати: А, то гарно, що ви такі чемні!

Дівчинка: Чекаємо, мамо, коли папіроска випалить татові пальці в блюзі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт пяністки п. Оксани Назаревич.

В суботу, 21. березня ц. р., в год. 3. попол., в Тавн Гол, 113-123 Вест 43 вул., відбувся концерт пяністки п. Оксани Назаревич. Треба пригадати нашому громадянству, що п. О. Назаревич була учителькою гри на пяні в українській консерваторії і часто виступала на наших концертах 1924 і 1925 р. — П. О. Назаревич була учиницею проф. Крайцера в Берліні, а студії свої скінчила у славного пяніста Моріса Розенталя. Тепер вона є учителькою гри на пяні в Музичнім Інституті Куртіса в Филаделфії.

Грі її цікує високо розвинена техніка і правильна інтерпретація.

Програма її концерту багата, а сподіємося почути від шановної пяністки і щось рідного. Пані Назаревич і пяністка і композиторка, а в своїх творах часто-густо використовує наші теми).

Сподіємося, що наше громадянство щиро повитає виступ п. Назаревич, на що собі шановна артистка заслужила.

М. Г.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Чому так мало про нас пишеться?

В Дітройті живе велике число Українців. Є між ними, люди свідомі, образовані, є лікарі, адвокати, бизнесмени. Знайшться, є кому порушити ріжні справи громадські, культурні чи які инші.

Та коли поглянемо до „Свободи", то там маємо вісти з ріжних місцевостей, а з Дітройту дуже мало. Видавалося би, що ми десь живемо на Соловецьких островах, або під польською цензурою, що так боїмося писати.

Як робітник Форда, не дуже вправний і відважний до пера, але що люди самі питаються, що це таке, що за наш Дітройт нема нічого в „Свободі", то хочу цею дорогою відозватися до тих, що сильніші на перо, щоби частіше дописували до наших газет за наше життя.

А в нас є і дещо добре. Бо вже наш Український Хор „Думка" дає нам право писати про себе, бо цей хор, котрий стоїть під проводом невтомимого п. Атаманця, зробив дуже богато для поширення між Американцями слави української пісні та українського імени.

Дня 8 лютого співав він на радіо, а спів випав дуже гарно. Та найбільшу рекляму дістав цей хор за концерт, який він влаштував дня 15 лютого, а з якого дохід призначено на допомогу безробітним. Концерт відбувся в галі найбільшого театру міста Дітройт. Американські часописи писали з нагоди концерту не тільки про хор, але й про Україну й Українців. А на тиждень перед концертом на всіх стріткарах і босах було проголошено великими буквами, що український хор „Думка" дає концерт на допомогу безробітним. Ті оголошення видніють ще й досі, хоч вже давно по концерті.

Така робота приносить дійсну користь і про неї треба писати і згадувати, щоби й инші про це знали.

Петро Лобур.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕМЕЙКА, Л. АЙ.

На потерпівших від польських звірств.

Недавно зорганізовано в Квинс Кавнті відділ Союза Українок в Америці. Відділ істнує всього 3 місяці, а вже маємо 33 члениць. Наші жінки починають чимраз більше розуміти вагу жіночих організацій і ми певні, що й в нас наша організація розвинеться і згуртує все місцеве жіноцтво. Бо вже минули ті часи, коли то жінка мала пильнувати тільки хати і дітей. Бо тому саме, що в нас так ставилися до жінки, ми залишилися позаду инших народів і не виборoли волі. Українська жінка мусить нарівні з жінками инших народів інтересуватися не тільки хатою, горшками і мисками, але й народніми і політичними справами.

Щоби дати з нашого боку якусь поміч краєви, пішли ми щедрувати і защедрували $52.05. В Вудгейвен жінки не ходили з колядою, а зложили від себе на зборах $7. Разом зібрано $59.05, з яких половину вислано потерпівшим від польських побоїв, а половину задержано в касі на рент.

Щедрувати ходили з Джемейки: Тетяна Мельничук, Анна Біловус. Анастазія Воробець, Катерина Воробець, Емілдя Варварчин, Анна Загорська, Софія Біловус, Параня Гірняк, Марія Косман.

Жертвували з Джемейки і Вудгевен: по 2 дол.: Т. Мельничук, О. Цісик, Колос, Бобик, Кішенюк, Ф. Біловус, А. Загорська; Н. Деркач 1 дол. 50 ц.; З. Чопик 1 дол. 25 ц.; по 1 дол.: Петришин, Бобик, Бобик, Шубер, Савка, Пітамонів, Поpиляк Сташків, Іванців, Іванців, Костишин, Онищук, Шемберко, Гірняк, М. Коман. П. Біловус, Пашкевич, П. Хомич, П. Черешко, В. Зозон, Д. Біловус М. Грабар. С. Бойко, М. Лесів, М. Гірняк, Е. Париляк, М. Зелінська, А. Воробець, К. Воробець, Е. Варварчин, А. Пориляк, Сломошинська, М. Федорик, А. Оршуляк, З. Ґебур, М. Самолюк, М. Савка, А. Лавич, Е. Орлян, Г. Швед. В. Паньчак; по 50 цнт.: М. Шеліш, Ніньчук; Н. Н. 30 цнт.

Ольга Цісик, секр.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

Вівся, дня 5. лютого 1931.

Дорогий Друже:

Поздоровляю Вас своїм українським духом, котрий держить нас всіх Українців, як в своїм ріднім краю, так і за морем, як одна сталь й як один магніт, котрий притягає до себе стрілку грому.

Не буду Вам описувати, як воно мається, бо Ви знаєте там дуже добре.

Дорогий Друже, я довідуюсь, що Ви в Америці відчули жаль і біль в серцю тих, котрі впали жертвою з рук гнобителів, що гноблять нас на нашій землі.

Дорогий Друже, прошу не гніватись на мене, що я так сміло пишу до Вас і прошу не критикувати мого листа, бо я набрав такого духа до Вас і хочу Вам описати, що ділялось в нас 22. вересня 1930. Приїхали до нашого села 120 поліціянтів і насамперед дали в селі приказ, щоб на кождого поліціянта була одна курка, 10 яєць, і парене молоко. Це село виконало. Після того зажадали 70 фір на форшпан і що ті форшпани мають бути вистелені білими веретами. Тоді пішли до свідомих господарів на ревізію. Прибули до мене і спитали, чи тут голова читальні? Я відповів. Тоді знову запитали, чи тут справник кооперативи? Я відповів.

— То ти могилу сипав на Українцях? — Я відповів, що я й люде.

— Чекай, тераз бендземи бадаць, ти гайдамако.

І зачали робити ревізію. А прийшли до мене на ревізію 30 поліціянтів і кажуть до мене:

— Розбірайсєн гайдамако.

— Потім зачали мене голого бити кантовим дротом і так твердо, що шкіра за кождим ударом тріскала. Я питаю: „За що бєте"?

— Ґдзєсь подзял скоростріл?

Я відповів, що не маю і про жадний скоростріл нічого не знаю. Тоді зачали мене ще тяжче бити, що стратив память. Коли я опамятався, то вже був на фільварку в Бідера і мав на руках кайдани. То ще не був конець бійці. Знов нас взяли тортурувати й знов били так твердо, що шкіра відразу тріскала і по кавалку відділювалась так, що малощо не відпадала від чоловіка живцем. Тоді взяли й відвезли з тими ранами до криміналу в Бережанах. Там ми просиділи: я, Іван Гнатина, Стефан Боднар. Ніби небогато — тільки 10 тижнів, від 22. вересня до 29. листопада 1930, коли нас звільнили, але дуже тяжко пошкандалили мені ліву руку й крижі, так, що тепер лікуюсь дома.

А тепер напишу Вам, що ділялось з моєю господаркою. Всі будинки розшили, всі стіжки розкинули й всі снопи розрізували, зі стодоли всі снопи викинули й розрізали. Все помішали як горох з капустою. В стодолі повикопували ями. Казали, що там має бути кріс, а в хаті вікна побили.

Дорогий Друже, не годен того всього описати Вам, що тут у нас на нашій рідній землі ділялось нам; я тільки так процентово пишу Вам.

А. Р.

І. Мазепа.

ШЛЯХИ УПАДКУ БОЛЬШЕВИКІВ І ДОЛЯ ДЕМОКРАТІЇ НА УКРАЇНІ

(З приводу нової книги К. Кавтського).

(2)

Але від Кавтського нас відріжняє інша оцінка міжнаціональних відносин на теренах Совітського Союзу і тому інший погляд на ті форми, в яких, на нашу думку, мусить виявитися визвольна боротьба поневолених народів Совітського Союзу підчас і після упадку большевиків.

В справі національної проблєми взагалі і зокрема на Сході Европи Кавтський залишився при своїх старих поглядах, і навіть більше. Свого часу він немало зробив для популяризаци незалежної грузинської республики. Тепер Кавтський ані словом не згадує конкретно ні про одну поневолену націю на теренах Совітського Союзу. Правда, він заявляє, що „при утворенню союзу держав ні один з народів, які заселюють територію нинішньої большевицької Росії, не повинен бути примушений до вступу в цей союз". Але ввесь хід його думок і вся арґументація в обороні „союзної держави" і „єдиного всесоюзного демократичного фронту" майже нічим не відріжняється від думок та арґументації російських меншевиків.

Кавтський не належить до катеґорії людей , що ведуть практичну політику. Він сам заявляв і заявляє, що своєю літературно-теоретичною працею старається лише в міру своїх сил допомогти вирішенню ріжних політичних проблем. Цим до певної міри треба пояснювати те, що, справившись блискучо з загальною характеристикою сучасного положення в Совітськім Союзі, він в другій частині своєї праці, яка має практичний характер, розійшовся як з тактикою соціялістів поневолених народів бувшої Росії, так і з тактикою російських соціял-демократів.

Російські соціял-демократи не ховають своєї щирої вдячности Кавтському за те, що він фактично виступив оборонцем позиції їх партії по національному питанню. Але вони відкидають проґнозу Кавтського щодо шляхів упадку большевиків. **Російські соціял-демократи вважають, що для нової демократичної революції в Росії нема потрібних передумов.** Селянство при всій своїй численности не здібне перевести такої революції. Щож до міського елементу, робітників та інтеліґенції, то вони внаслідок усього пережитого надзвичайно розбиті й здеморалізовані. З другого боку, поряд з загальним розбиттям демократичних сил, в Совітськім Союзі панує необмежена централізована влада большевиків, узброєна всіми засобами найновішої военної техніки. В таких умовах, на думку російських соціял-демократів, всякі спроби підняти всенародне повстання наперед засуджені на невдачу. В ліпшому разі такі спроби можуть привести до нової міжгромадянської війни, до нового хаосу й анархії, із яких, переможцем вийде не демократія, а нові реакційні диктатури. **Тому російські меншевики орієнтуються не на селянські повстання, а на активні робітничі елементи в середині самого большевизму.** Лише під натиском цих мас, на їх думку, можна примусити большевицьку владу піти на капітуляцію в напрямі загальної демократизації режіму.

В звязку з такою оцінкою сучасного положення в большевицькій Росії російські соціял-демократи настоюють на правильність свого основного політичного гасла в боротьбі з большевизмом: не повна демократія, а „демократизація совітів" як переходова стадія в боротьбі за демократію широку.

Українські соціялісти не можуть входити в обговорення по суті тої політичної тактики, якої повинні додержуватися російські соціялісти в самій Московщині. Політична тактика — це компетенція насамперед тих політичних орґанізацій, які працюють і мають безпосередній звязок з масами даної країни. Та, наскільки Кавтський і російські соціял-демократи свою тактику намічають не тільки для Московщини, а для всіх націй Совітського Союза, ми мусимо вказати на ті основні і, на нашу думку, орґанічні хиби, яких допускаються російські соціял-демократи, а за ним й Кавтський. Вони забувають, що Росія 1931 р. — зовсім не те, що Росія 1917 р. **Сьогодня ігнорувати величезні національно-визвольні рухи на теренах Совітського Союза — це значить не рахуватися з найважнішим фактором, який буде означувати не тільки форми, але й самий зміст майбутньої боротьби за свободу на теренах б. Росії.**

Я вже вказував у попередньому числі „Соціял-Демократа", що **„єдиний всесоюзний демократичний фронт" в сучасних умовах є анахронізмом, про який можуть лише говорити люди, що не знають або не хотять знати дійсних відносин в окремих країнах Совітського Союзу. Всякі революційні рухи серед поневолених націй большевицької держави мислимі лише як національно - визвольні рухи орґанізовані в цілком самостійні, незалежні форми.** Сам Дан в передмові до книжки Кавтського заявляє: „Дійсно, широкий „революційний" розмах могли би прийняти селянські **повстання як повстання національно-сепаратистичні."** І тут же додає: „Але... із національно сепаратистичних „революцій" не може вийти демократичної свободи ні для однієї із націй: вони можуть бути лише прольогом для найлютішої великоруської націоналістичної контрреволюції для всіх народів Совітського Союзу".

Із цих слів Дана виходить, що насильне обєднання націй Совітського Союза під керовництвом Москви не викличе жорстокої міжнаціональної війни, в якій дійсно можуть бути ослаблені сили демократії на Сході Европи. Але національно-визвольні рухи поневолених народів обовязково викличуть чорних реакційних духів, що затратять свободу для всіх народів.

Для демократії на Сході Европи булоб краще, колиб російські соціялісти дбали насамперед про розвиток демократії в своїй країні — Московщині, а інші народи Совітського Союза самі дадуть собі раду щодо встановлення у себе демократичних порядків. Дан забуває, що гноблені можуть бути сильніші від гнобителів і що **ніяка „великорусько-націоналістична контр-революція" не зломить сили пробуджених народів в їх стремлінні до демократії і свободи.**

(Конець буде).

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 22 березня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Домі, 847 Н. Френклин ул. Кождий член повинен прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — Ілько Савчин, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх своїх членкинь, що квартальний мітінг відбудеться в неділю пополудни, в годині 3-тій, в Укр. Нар. Домі, 214-16 Фултон ул. Обовязком є кождої членкині прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Не явившася членкиня підлягає карі 50 ц., а урядничка 1 дол. — З. Фуртас. секр.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 22 березня, в годині 5-ій ввечір, в гали церковній, 136 Грінвіч ул. — Василь Карій, предс.; С. Панасюк, кас.; С. Корінчак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкинь, що квартальні збори відбудуться в суботу, 21 березня, в годині 7-мій ввечір, в гали парохіяльній, 127 Парк ул. Обовязком є кождого члена прибути на збори, а довгуючі мають вирівнати свої залеглости, бо хто свого довгу на сих зборах не заплатить, буде суспендований. — К. Марущак, предс.; Н. Рошка, кас.; Я. Децембер, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 299, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 березня, точно в годині 1-ій пополудни, в домі Укр. Амер. Горожан на Френклін ул. Пригадується також, що моральним обовязком кождого члена є точне ходження на збори і що довгуючі члени, котрі не вирівнають своїх належитостий, будуть наражені на суспендовання. — Волод. Сегінь, секр.

АЛИКРІПА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 22 березня, в годині 2-ій пополудни. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінг. Не явившийся член буде караний після статута. Просимо Українці, котрі ще не стоять в організації, прибути і вписатися в члена Бр. св. О. Николая, від. 120 У. Н. Союза, а тим забезпечите себе, свою родину і поможете українській справі. До Братства будеться приймати без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — Мих. Бац, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 21 березня, в годині 7.30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 101 Гренд ул. Присутність кождого члена конечна, бо є много важних справ до вирішення. Довгуючі мають вирівнати вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член платить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Коптюх, предс.; Н. Сторожук, кас.; М. Баглай, секр.

ПАСЕЯК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів і членкинь, що чвертьрічні збори відбудуться в неділю, 22 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Гопп Еве. Проситься усіх членів зійтися, бо є важні справи до полагодження. Також проситься членів постаратись о нових членів. Ті, що будуть читати се оголошення, а ще неналежать до організації, хай прийдуть на сей мітінг і впишуться. До Товариства приймається без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Довгуючі члени повинні на сім мітінгу вирівнати свої залеглости. — Вол. Лелет, предс.; Мих. Гуцалюк, кас.; Мих. Федорів, фін. секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 22 березня, в годині 1-ій пополудни, в Юніон Гал, Норт Вайомінг Стр., 2-ий поверх, ч. салі 4. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг. Рівнож проситься вирівнати свої вкладки. — Ст. Ганинський, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє, що місячні збори відбудуться 22 березня, в годині 12.30 в полудне, в Укр. Нар. Гали, 1944 В. Ірі ул. На послідних зборах запала ухвала, що: 1) кождий хорий член мусить повідомити рекордового секретаря. Хто не придержиться ухвали, не буде міг дістати запомоги. 2) Кождий член має явитись що другий мітінг, без ріжниці, чи буде платити або ні. Котрий член не явиться буде суспендований. Тому проситься всіх членів приходити на мітінги. — Дм. Красножон, предс.; Іван Скульський, кас.; Н. Читвінський, фін. секр. 1413 N. Maplewood Ave.; Іван Марас, рек. секр., 2828 S. 50 Court, Cicero, Ill. Tel. Cicero 6266R.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви, переслані до краю через Обєднання в січні 1931 року).

Алентавн, Па. о. Й. Пелехович. Збірка на визвольну боротьбу $302.20

Амгерст, Масс. В. Болюх. Для „Просвіти" 6.00

Ансонія, Конн. А. Мерещак. Збірка Стейтової Організації: на визв. боротьбу $100; на інвалідів $25. Разом 125.00

Алтуна, Па. І. Олексин. Жертва Бр. Пр. Богородиці й збірка членів на Рідну Школу $20, на інвалідів $20, на визвольну боротьбу $18.50. Разом 58.50

Арнолд, Па. П. Смук. Коляда на Рідну Школу 21.00

Асторія, Л. Ай. М. Беля. Збірка на визвольну боротьбу $500. Марія Ґалан. Збірка Жіночої Громади на визвольну боротьбу $13. Разом 513.00

Балтимор, Мд. П. Семків. Збірка на визвольну боротьбу 10.00

Батс, Па. Т. Гирин. Збірка на визвольну боротьбу 9.50

Бетфорд, Інд. Д. Филиповвич. Жертва на Р. Школу, коляда 2.00

Бейдфорд, Па. М. Демчина. Жертва на Рідну Школу 2.00

Бетлегем, Па. М. Паращак. Збірка на протестаційному вічу: на визвольну боротьбу $70, на ліки $70. Разом 140.00

Билерика, Па. С. Кіцаль. Власний податок на Рідний Край 5.20

Бостон, Масс. М. Кісіль. Жертва власна $2 і Параски Фесюк $5. Разом 7.00

Брентфорд, Онт. Кан. І. Федяк і М. Гринків. На визвольну боротьбу 25.00

Бруклин, Н. Й. Д. Сенюта. Від Бр. св. Тройці на залізний фонд $10. Д. Багрій. Збірка Тов. Дністер на визвольну боротьбу $29. П. Когулька. Коляда з Сентер Бруклин на Рідну Школу $20. Разом 59.00

Вайтстон, Флош., Н. Й. І. Чолій. Жертва на потерпівших в краю 2.00

Вейдінґ Рівер, Л. Ай., Н. Й. М. Вівчар. Коляда на інвалідів 50.00

Вестбурі, Н. Й. О. Гладкий. Коляда на Рідну Школу 6.50

Вилкс Бері, Па. Г. Ґерман. Збірка на визвольну боротьбу $18. І. Салюк. Жертва на визвольну боротьбу $10. Разом 28.00

Вустер, Масс. Й. Зазуляк. Замісць святочних желань на народні цілі $5, на Рідну Школу $5. Разом 10.00

Водерваліт, Н. Й. О. Грибінський. Збірка на вічу на визвольну боротьбу $52.44. М. Спяк і П. Ковальчик. Збірка в Українськім Клюбі на визвольну боротьбу $35.50. Разом ... 87.94

Вунсакет, Р. Ай. Антонія Шаровара. Збірка Комітету Допомоги Рідному Краєви на визвольну боротьбу $200, на потерпівших від Ляхів $100, на політичних вязнів $50, на інвалідів $50, на Рідну Школу $50, на шпиталь у Львові $50. Разом 500.00

Гамтрамк, Миш. І. Курчик. Жертва на лікарську допомогу $10. Д. Рубаха. Збірка на визвольну боротьбу $50. Разом 60.00

Гартфорд, Конн. П. Драпяк. Збірка на возвольну боротьбу 20.00

Гемпстед, Л. Ай. І. П. Збірка в парохії на визвольну боротьбу 13.75

Грейт Медовс, Н. Дж. С. Ковальчук. Збірка на Р. Ш. 6.00

Гюстон, Текс. П. Барабаш. Жертва на народні цілі $10. Д. Куриця. Жертва на Рідний Край $10. Разом 20.00

Гудсон, Н. Й. В. Жолдак. Збірка на Рідну Школу 34.00

Джансон Сіти, Н. Й. о. М. Запаринюк. Збірка на інвалідів $21.60, коляда на Р. Школу $22.50. Разом 44.10

Джезоп, Па. В. Єдличка. Жертва на Рідну Школу 2.00

Джерард, О. М. Іванчак. Жертва на визвольну боротьбу 5.00

Джерзи Сіти, Н. Дж. І. Козак. Жертва на Рідний Край $5. О. Лотоцька. Жертва на Рідну Школу $2 і на медичну допомогу $3. Г. Шустикевич. Збірка на визв. боротьбу $4. І. Ґелета. Жертва Поступового Клюбу на медичну допомогу $10. К. Кирчів. Жертва на визвольну боротьбу $10. М. Пігура. Жертва Бр. св. Ів. Хрестителя: на визвольну боротьбу $15, на інвалідів $10, на Рідну Школу $5. Пані Марія Грабар. Збірка на медичну допомогу $75. Разом 139.00

Денбурі, Конн. М. Маркевич. Збірка Бр. св. Миколая на Рідний Край 11.00

Дірфілд, Масс. І. Костюк. Збірка на медич. фонд $10, на Рідну Школу $8.75, на визвольну боротьбу $5.97. Разом 24.72

Дітройт, Міш. П. Войтович. Членська вкладка до Просвіти $5. І. Шкільник. Збірка на визвольну боротьбу $100, на допомогу потерпівшими $36.50. В. Бартош. Від Бр. св. Миколая на Рідну Школу $25, на визвольну боротьбу $25. Разом 191.00

Акрон, О. Марія Цепко. Збірка клюбу молодих Українців на потерпівших від ляцького терору 18.00

Елизабет, Н. Дж. В. Левчик. Жертва на Рідну Школу $20. В. Левчик. Збірка на Рідну Школу $179.02. П. Остапчук. Збірка на Рідну Школу $10. К. Пілат. Збірка на визвольну боротьбу $7.75. Разом 216.77

Елмайра, Н. Й. Д. Чучман. Жертва Тов. ім. Івана Франка на визвольну боротьбу 10.00

Іселин, Н. Дж. П. Баховий. Жертва Тов. Просвіта й збірка на допомогу жертвам терору 33.00

Іст Орендж, Н. Дж. Й. Білоган. Жертва на Рідну Школу $5, на визвольну боротьбу $3, на Просвіту $2. Разом 10.00

Йонгставн, О. М. Кіхтан. Збірка на визвольну боротьбу $16.75. Й. Білик. Збірка на Рідну Школу $25.40. Разом 42.15

Йонкерс, Н. Й. Марта Серафин. Від клюбу Веселих Дівчат на Рідну Школу $10. о. В. Сполітакевич. Коляда на Р. Школу $100, на пекучі потреби краю $10. Разом 120.00

Канзас Сіти, Канз. Д. Яремко. Збірка на медичну допомогу $13.50, на визвольну боротьбу $10. Разом 23.50

Картерет, Н. Дж. І. Ґінда. Збірка від Союза Українок на медичну поміч 25.45

Клинтонвил, Конн. Параскевія Вишньовська. Коляда на медичний фонд $26.50, на Рідну Школу $10, на визвольну боротьбу $10. Рзаом 46.50

Котсвил, Па. Евгенія Приймa. Коляда на Рідну Школу 12.19

Линден, Н. Дж. Ф. Нювел. Жертва на Рідну Школу 10.00

Лонг Айленд Сіти, Н. Й. І. Маланчук. Тов. Запорожська Січ на визвольну боротьбу 15.00

Лорейн, О. о. Н. Левицький. Збірка на боротьбу $26.50, на інвалідів $20, на Рідну Школу $20, на політ. вязнів $12, на сироди $23, для сиріт по Ю. Головінськім $10. Разом 111.50

Майнерствіл, Па. о. Й. Ялечко. Збірка православної парохії на потерпівших від Ляхів 54.01

Мікіз Ракс, Па. І. Кіцаль. Жертва на Рідну Школу $2, на Просвіту $3. Разом 5.00

Мт. Кармел, Па. А. Гардиш. Збірка на Рідну Школу й лемківську бурсу 20.00

Монтреал, Кв., Канада. о. В. Слюзар. На „Сурму" 13.00

Найагара Фолс, Н. Й. І. Борак. Збірка на потерпівших $7, на інвалідів $7, на визвольну боротьбу $7.05. Разом 21.05

Нортгемптон, Па. П. Ленчук. Коляда на визвольну боротьбу 28.95

Ню Бритен, Конн. М. Тимчишин. Збірка на Рідну Школу $21, на інвалідів $21, на визвольну боротьбу $20. Разом 62.00

Нюарк, Н. Дж. О. Присяжний. Збірка на визвольну боротьбу 8.00

Ню Йорк, Н. Й. о. М. Підгорецький. З панахиди на політ. вязнів $10. Катерина Дроздик. Збірка Союза Українок: на визвольну боротьбу $10, на інвалідів $10, на Рідну Школу $10. Я. Гаврищко. Замісць святочних желань: на визвольну боротьбу $50, на Рідну Школу $10, на інвалідів $5, на Просвіту $5. Павлина Авраменко. На медичну допомогу $125. Катерина Литвин. На медичну допомогу $5. В. Дроботій. Збірка Відділу Організації Державного Відродження України на визвольну боротьбу $1,000. С. Шевців. Збірка Бр. св. Володимира на мед. допомогу $100. Ф. Стефанів. Жертва на інвалідів $3, на Просвіту $2. пп. Хархаш і Малярський. На визвольну боротьбу $5. Разом 1,350.00

Ню Кесл, Па. Й. Мельник. Коляда на Рідну Школу 2.00

Оборн, Н. Й. М. Курій. Збірка на вічу й на забаві: на визвольну боротьбу $45, на Рідну Школу $2, на Просвіту $2, на інвалідів $1, на політ. вязнів $1. Разом 51.00

Пасейк, Н. Дж. М. Пипюк. Коляда на Рідну Школу $25, на визвольну боротьбу $10, на інвалідів $10. Разом 45.00

Питсбург, Па. П. Бекиш. Коляда на визвольну боротьбу .. 95.15

Перт Амбой, Н. Дж. С. Дембицький. Збірка на народню лічницю 25.00

Плейнсборо, Н. Дж. Д. Лоцик. Чл. вкладка М. Кручковського на Просвіту 2.00

Порт Джервіс, Н. Й. В. Погорівка. Збірка на Рідну Школу 16.00

Провіденс, Р. Ай. Л. Ґумляк. Жертва Ольги Андрець на Рідну Школу 2.00

Ром, Н. Й. І. Лаврук. Збірка на боєвий фонд 43.02

Сен Джозеф, Мо. С. Юркевич. Коляда молодих членів У. Н. С.: на Рідну Школу $6.55, на визв. боротьбу $6.55. Разом 13.10

Ст. Пол, Мін. К. Качмар. Збірка на „Сурму" 10.00

Сиракюз, Н. Й. Г. Туркевич. Збірка на визв. боротьбу $144, на потерпівших $70, на інвалідів $70. Г. Туркевич. Передплата на краєві часописи $13. Разом 297.00

Тайтусвил, Па. І. Коцан. Коляда на Рідну Школу $10.00, на визв. боротьбу $9.50. Разом 19.50

Толідо, О. І. Кульматицький. Жертва Бр. св. О. Миколая $10. Брата Бурака на визв. боротьбу $1. Разом 11.00

Трентон, Н. Дж. С. Каламан. Збірка на визв. боротьбу 40.00

Филаделфія, Па. Т. Свистун. Жертва на Рідну Школу $5. Вікторія Рутецька. Дохід з представлення на визв. боротьбу $100. С. Рутецький. Жертва на Рідну Школу $5. С. Слободян. Збірка на визвольну боротьбу $30. С. Борис. Збірка 105 відділу У. Н. С. на Просвіту $7. Разом 147.00

Сентралія, Па. В. Солан. Від ситизенського клюбу на політичних вязнів $10, на інвалідів $10, на Рідну Школу $5. Разом 25.00

Честер, Па. І. Михальцев. Збірка на визвольну боротьбу $50, на політ. вязнів $25, на медицину $43.39. І. Стецик. Жертва Бр. св. Духа на Р. Школу $5, на інвалідів $5. Разом 128.39

Шарон, Па. о. Г. Пипюк. Замісць святочних желань на визвольну боротьбу 2.50

Шенандоа, Па. І. Чорний. Коляда на Рідну Школу 8.50

Шикаго, Ілл. М. Пікульський. Збірка на інвалідів $10. С. Ґенсьорський. Жертва на Рідний Край $5. Разом 15.00

Ютика, Н. Й. П. Ликтей. Збірка на визвольну боротьбу $39.52, на інвалідів $1. Разом 40.52

Єйтсборо, Па. І. Іваник і І. Вуйчик. Збірка на допомогу потерпівшим від ляцького терору 26.00

Всього за січень вплинуло до Обєднання $6,170.72.

ПОДЯКИ

—o—

Я, нижче підписаний член Тов. Запорожська Січ, відділ 63 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку Головним Урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги в сумі 50 долярів з фонду запомогового.

Разом з тим взиваю вас, браття Українці, котрі ще не належите до У. Н. Союза, вступайте громадно з цілою родиною, бо в часі якого нещастя У. Н. Союз спішить зі скорою помічю, як рідний батько.

Йосиф Процишин,
Форд Сіти, Па.

—o—

Я, нижче підписаний, член 168 від. УНС., дякую сердечно Головним Урядникам Укр. Нар. Союза за виплачення мені з фонду запомогового 50 дол. Ця допомога є неоціненою в тяжкій моїй нужді.

Теодор Іванин,
член відділу 168 У. Н. С.,
Перт Амбой, Н. Дж.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(30)

Один по одному інші дикуни хватали в руки списи і напів зігнувшись приєднувалися до спільного танку. Цим вони зазначали вибрання білої людини своїм ватажком. Женщини зібралися в окремі групи-кола недалеко від танцюристів-воїнів і били в ритм танкови в свої тарабани та плескали в долоні. В центрі танцюючих дикунів сидів Тарзан, тепер король племени Вазири.

—o—

Скоршим і скоршим робився танок. Голоснійше й голоснійше чулися радісні голоси дикунів. Це було страшне примітивне видовище. Нарешті Тарзан сам скочив на свої ноги й приєднався до спільного танку. Серед вилискуючихся чорних людей він стрибав і вигукував, розмахуючи своїм важким списом так саме божевільно-дико, як його приятелі-дикуни.

—o—

Останні сліди його цивілізації були забуті. Він знову став примітивною людиною, захопившись своїм пануванням серед цих диких чорних. Що подумалиб його приятелі лорди, колиб вони побачили його дикий танок, а один з лордів, показуючи на нього сказав би: „Дивіться, мої лорди, це Джан Клейтон, лорд Ґрейстовк!"

—o—

Що сказалаб прекрасна Американка, яка в цей час любувалася місяцем з покладу яхту „Лейді Аліс", далеко на захід від Тарзана? Чи вона й далі любилаб цього дикунського короля, що танцює голий серед своїх дикунів-підданих? Саме в той час, коли танок Тарзана досяг найвищого свого напруження, прекрасний яхт затрясся увесь від страшного вибуху й помало почав гинути під одою Атлянтика!